DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.04(190).13
УДК 797.123.1.015.2/.3"450":796.015.132

Козій Р.В.,
викладач кафедри
фізичної культури і спорту
https://orcid.org/0009-0004-1508-2464
Міфтахутдінова Д.А.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
старший викладач кафедри
фізичної культури і спорту
https://orcid.org/0000-0002-9865-2300
Сватьєв А.В.,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізичної культури і спорту
Запорізький національний університет
https://orcid.org/0000-0001-9399-1576

ОСОБЛИВОСТІ ДИНАМІКИ ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВЕСЛУВАЛЬНИКІВ-АКАДЕМІСТІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ У ПІДГОТОВЧОМУ ПЕРІОДІ РІЧНОГО МАКРОЦИКЛУ ПІД ВПЛИВОМ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ ТРЕНУВАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

В статті розглядаються питання щодо ефективності використання типової програми побудови тренувального процесу для підвищення рівня функціональної підготовленості спортсменів вищої кваліфікації, які спеціалізуються у веслуванні академічному. Доведено, що використання серед обстежених веслувальників-академістів вказаної програми не сприяло суттєвому покращенню рівня їх функціональної підготовленості. К завершенню дослідження спостерігалося достовірне покращення лише рівня аеробних можливостей, лактатної потужності та ПАНО на 2-4%, загальної метаболічної та лактатної ємності на 5-6%, рівня функціональної підготовленості на 4,5%. Зменшення величин відхилення від модельних характеристик було незначним - 1,5%-6,5%. Отримані результати свідчили про недостатню ефективність типової програми побудови тренувального процесу для веслувальників-академістів вищої кваліфікації та про необхідність її відповідної корекції для покращення їх функціональної підготовленості.

Ключові слова: *веслування академічне, чоловіки 22-26 років, тренувальний процес, підготовчий період, річний макроцикл, функціональна підготовленість, типова програма, ефективність.*

Kozi] R.V., Miftakhutdinova D.A., Svatiev A.V. Features of dynamics of indicators of functional preparedness of rowers-academics of higher qualification in the preparatory period of the annual macrocycle under the influence of a standard program of training sessions. *The article considers the issues of the effectiveness of using a typical training process construction program to increase the level of functional fitness of athletes of higher qualification, specializing in academic rowing. It is proven that the use of the specified program among the surveyed academic rowers did not contribute to a significant improvement in the level of their functional fitness. By the end of the study, a significant improvement was observed only in the level of aerobic capacity, lactate power and ANSP by 2-4%, total metabolic and lactate capacity by 5-6%, and the level of functional fitness by 4.5%. The decrease in the values of deviations from the model characteristics was insignificant - 1.5%-6.5%. The results obtained indicated the insufficient effectiveness of the typical training process construction program for academic rowers of higher qualification and the need for its appropriate correction to improve their functional fitness.*

Keywords: *academic rowing, men 22-26 years, training process, preparatory period, annual macrocycle, functional preparedness, typical program, efficiency.*

Постановка проблеми. Проблема підвищення ефективності тренувального процесу спортсменів вищої кваліфікації й на сьогодні залишається однієї з найбільш актуальних у галузі спорту вищих досягнень.

На думку багатьох фахівців суттєве зростання рівня сучасних вимог до фізичного, функціонального та психологічного стану спортсменів вищої кваліфікації у різних видах спорту, зокрема у веслуванні академічному, вимагає пошуку зовсім інших підходів до організації тренувального процесу на різних етапах мікро-, мезо- та макроциклів, які відповідали рівню спортивних досягнень та спортивної конкуренції в обраному виді спортивної діяльності, сучасним засобам експрес-діагностики та системі відновлювальних заходів [1; 5; 10; 12].

З урахуванням загальновизнаних положень стосовно того, що у веслуванні академічному важливе значення має рівень функціональної підготовленості спортсменів, який забезпечує формування належного рівня фізичної підготовленості та адекватну реалізацію техніко-тактичної підготовленості, фахівці висловлюють думку, що при розробці нових сучасних програм побудови тренувального процесу для висококваліфікованих веслувальників-академістів, важливе значення є вагомий акцент саме на вдосконалення функціональної підготовленості [2; 3; 7; 11].

У зв'язку з вищевикладеним у теперішній час велике значення мають експериментальні дослідження, в рамках яких вивчаються особливості динаміки основних показників функціональної підготовленості веслувальників-академістів вищої кваліфікації під впливом вже існуючих, типових програм тренувальних занять. Вважається, що результати таких

досліджень необхідні для розробки сучасних тренувальних програм та будуть сприяти суттєвому покращенню функціональної підготовленості спортсменів, які спеціалізуються у веслуванні академічному [4; 6; 8; 9].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження узагальнення свідчить про значну роль рівня функціональної підготовленості для досягнення високих спортивних результатів в одному з найбільш складних циклічних видах спортивної діяльності як веслування академічне.

За останній час фахівцями в галузі спорту вищих досягнень запропоновано досить багато різноманітних методичних підходів щодо підвищення рівня функціональної підготовленості веслувальників-академістів в рамках окремих мікро- та мезоциклів річного циклу підготовки [3; 6; 9; 12].

Одним з основних підходів у цьому напрямку визнається суттєве збільшення обсягу тренувальних навантажень, другий напрямок пов'язаний у забезпеченні відповідності програми тренувальних занять, що використовується, специфічним вимогам академічного веслування, тобто передбачається суттєве збільшення обсягу допоміжної та спеціальної підготовки у загальному обсязі тренувальної роботи. Окремі фахівці для підвищення ефективності тренувального процесу спортсменів-веслувальників пропонують, збільшенням змагальної практики, використанням у тренувальному процесі різноманітних приладів, обладнання та тренажерів, проведення тренування в умовах середньогір'я, високогір'я та інше.

Важливо відзначити, що усі науковці наполягають на безсумнівну теоретичну та практичну значущість наукових досліджень, які спрямовані на вивчення особливостей динаміки показників функціональної підготовленості спортсменів, які спеціалізуються у веслуванні академічному, під впливом типових та експериментальних програм побудови тренувального процесу. Вочевидь, що тільки на основі результатів таких досліджень можна розробляти найбільш оптимальні програм організації тренувальних занять для веслувальників-академістів вищої кваліфікації.

Мета дослідження – вивчити вплив типової програми побудови тренувального процесу у підготовчому періоді річного макроциклу на показники функціональної підготовленості спортсменів збірної команди України з веслування академічного.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, педагогічні методи дослідження (педагогічне спостереження, педагогічний експеримент), тестування функціональної підготовленості за допомогою стандартних тестів та комп'ютерної програми експрес-діагностики «ШВСМ», методи математичної статистики.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі дослідження було проведено тестування функціональної підготовленості 16 представників збірної команди України з веслування академічного (четвірка парна) (вік від 22 до 26 років) на початку та наприкінці підготовчого періоду річного макроциклу.

Слід зазначити, що з метою найбільш об'єктивної оцінки результатів дослідження нами було розроблено модельні характеристики функціональної підготовленості спортсменів вищої кваліфікації, які спеціалізуються у веслуванні академічному. Модельні характеристики було розроблено на основі даних багаторічних обстежень найбільш відомих спортсменів у веслування академічному збірних команд Нідерландів, Нової Зеландії, Австралії, Великої Британії, Італії, Німеччини та інших, які були надані нам з врахуванням двосторонніх домовленостей.

В таблиці 1 наведено дані щодо модельних характеристик показників функціональної підготовленості спортсменів вищої кваліфікації, які спеціалізуються у веслуванні академічному (четвірка парна).

Доведено, що для досягнення високих спортивних результатів в обраному виді спорту треба мати значення рівня фізичної роботоздатності близько 34,07±0,40 кгм/хв/кг, аеробної потужності - 85,23±0,34 мл/хв/кг, алактктної потужності та ємності відповідно 11,41±0,15 вт/кг, 65,16±0,47% та 17,15±0,12 ммоль/л, лактатної потужності та ємності відповідно 8,69±0,15 вт/кг, 55,26±0,54% та 13,81±0,13 ммоль/л, ПАНО - 81,68±0,61% від МСК, а ЧССпано – на рівні 202,93±0,97 уд/хв.

Крім цього, згідно модельних характеристик величини рівня резервних можливостей організму - 92,70±1,70 бали, економічності системи енергозабезпечення м'язової діяльності - 91,32±0,77 бала, а загального рівня функціональної підготовленості близько 91,32±0,77 балів.

Таблиця 1

Модельні характеристики показників функціональної підготовленості спортсменів вищої кваліфікації, які спеціалізуються у веслуванні академічному ($\overline{x} \pm S$)

Показники	Кількісні значення
АЛАКп, Вт/кг	11,41±0,15
АЛАКє, %	65,16±0,47
АЛАКє, ммоль/л	17,15±0,12
ЛАКп, Вт/кг	8,69±0,15
ЛАКє, %	55,26±0,54
ЛАКє, ммоль/л	13,81±0,13
ПАНО, %	81,68±0,61

ЧССпано, уд/хв	202,93±0,97
ЗМЄ, у.о.	262,06±2,68
Резервні можливості, бали	92,70±1,70
Економічність системи енергозабезпечення, бали	91,32±0,77
Рівень функціональної підготовленості, бали	95,13±0,73

З урахуванням наведених даних нами було проаналізовано результати тестування спортсменів збірної команди України на початку підготовчого періоду річного макроциклу.

Як видно з таблиці 2 на цьому етапі експерименту для обстежених спортсменів були характерні високі значення алактатної потужності та ємності (відповідно 9,51±0,10 вт/кг та 59,50±0,62%), вище за середній показники лактатної потужності та ємності (відповідно 7,34±0,15 вт/кг та 46,39±0,58%), ЧССпано (181,35±1,20 уд/хв), економічності системи енергозабезпечення м'язової діяльності (69,54±1,05 балів), але тільки середні значення таких важливих показників функціональної підготовленості як загальна метаболічна ємність (203,99±2,71 у.о.), резервні можливості організму (57,61±2,06 балів) та загального рівня функціональної підготовленості (63,21±0,69 бали).

Таблиця 2

Величини показників функціональної підготовленості спортсменів вищої кваліфікації, які спеціалізуються у веслуванні академічному, на початку підготовчого періоді річного макроциклу ($\overline{x} \pm S$)

Показники	Початок ПП	% відхилення від модельних характеристик
АЛАКп, Вт/кг	9,51±0,10 вище за середній	-16,65±1,22
АЛАКє, %	59,50±0,62 високий	-8,69±1,65
АЛАКє, ммоль/л	15,66±0,16 високий	-8,69±1,65
ЛАКп, Вт/кг	7,34±0,15 високий	-15,56±1,41
ЛАКє, %	46,39±0,58 вище за середній	-16,05±1,47
ЛАКє, ммоль/л	11,60±0,15 вище за середній	-16,05±1,47
ПАНО, %	67,70±0,57 середній	-17,12±1,37
ЧССпано, уд/хв	181,35±1,20 вище за середній	-10,63±1,59
Загальна метаболічна ємність, у.о.	203,99±2,71 середній	-22,16±1,42
Резервні можливості, бали	57,61±2,06 середній	-37,85±1,57
Економічність системи енергозабезпечення, бали	69,54±1,05 вище за середній	-23,85±1,69
Рівень функціональної підготовленості, бали	63,21±0,69 середній	-33,56±1,37

Певним підтвердженням отриманим даним були також результати аналізу ступеню відхилення зазначених показників функціональної підготовленості обстежених спортсменів від модельних характеристик.

Доведено, що на початку підготовчого періоду можна було констатувати досить значні величини відхилення від модельних характеристики показників функціональної підготовленості спортсменів, які спеціалізуються у веслування академічному (четвірка парна), а саме: від 9% для показників алактатної потужності та ємності, які характеризують стан анаеробних механізмів енергозабезпечення м'язової діяльності, до 37-39% для показників, які відображають стан функціональних резервів організму.

Слід зазначити також, що на початку підготовчого періоду величина відхилення загального рівня функціональної підготовленості обстежених веслувальників збірної команди України від модельних характеристики складала досить вагоме значення - 33,56±1,37%.

Згідно мети дослідження, яка передбачала експериментальну оцінку ефективності типової програми побудови тренувального процесу для веслувальників-академістів вищої кваліфікації, заключне тестування було проведено наприкінці підготовчого періоду (табл. 3).

Доведено, що під впливом типової програми тренувальних занять к завершенню підготовчого періоду для

обстежених веслувальників було характерне достовірне покращення лише окремих показників функціональної підготовленості: лактатної ємності (до 49,23±0,65%), ПАНО (до 70,18±0,62% від МСК), загальної метаболічної ємності (до 215,85±3,00 у.о.) та загального рівня функціональної підготовленості (до 66,08±0,76 балів). Для усіх інших показників відмічалася тільки тенденція до покращення.

Слід зазначити також, що якісних змін усіх показників функціональної підготовленості к завершенню підготовчого періоду зареєструвати на вдалося.

Таблиця 3

Величини показників функціональної підготовленості спортсменів вищої кваліфікації, які спеціалізуються у веслуванні академічному, на початку та наприкінці підготовчого періоді річного макроциклу ($\overline{x} \pm S$)

Показники	Початок ПП	Завершення ПП
АЛАКп, Вт/кг	9,51±0,10	9,73±0,11
АЛАКє, %	59,50±0,62	60,39±0,65
АЛАКє, ммоль/л	15,66±0,16	15,89±0,17
ЛАКп, Вт/кг	7,34±0,15	7,56±0,16
ЛАКє, %	46,39±0,58	49,23±0,65**
ЛАКє, ммоль/л	11,60±0,15	12,31±0,16**
ПАНО, %	67,70±0,57	70,18±0,62**
ЧССпано, уд/хв	181,35±1,20	184,48±1,25
Загальна метаболічна ємність, у.о.	203,99±2,71	215,85±3,00**
Резервні можливості, бали	57,61±2,06	59,41±2,10
Економічність системи енергозабезпечення, бали	69,54±1,05	72,29±0,9
Рівень функціональної підготовленості, бали	63,21±0,69	66,08±0,76**

Примітка: ** - p<0,01; *** - p<0,001 в порівнянні з початком підготовчого періоду (ПП).

Досить показовими виглядали результати аналізу ступеню відхилення вивчених показників функціональної підготовленості від модельних характеристик к завершенню підготовчого періоду (табл. 4).

Слід зазначити поступове, але незначне, зменшення величин відхилення від модельних характеристик, яке складало від 1,4-1,9% для величин алактатної потужності та ємності до 5%-6,5% для величин лактатної потужності та ємності.

Зменшення величин відхилення від модельних характеристик для значень економічності системи енергозабезпечення м'язової діяльності і загальної метаболічної ємності складали відповідно 4,52% і 3%, а рівня функціональної підготовленості обстежених веслувальників-академістів – 3,02%.

Таблиця 4

Величини відхилення показників функціональної підготовленості обстежених веслувальників від модельних характеристик наприкінці підготовчого періоді річного макроциклу ($\overline{x} \pm S$)

Показники	% відхилення від модельних характеристик	Δ (% ЗПП-% ППП)
АЛАКп, Вт/кг	-14,77±1,25	1,89
АЛАКє, %	-7,32±1,71	1,37
АЛАКє, ммоль/л	-7,32±1,71	1,37
ЛАКп, Вт/кг	-13,06±1,48	2,50
ЛАКє, %	-10,91±1,57	5,14
ЛАКє, ммоль/л	-10,91±1,57	5,14

ПАНО, %	-14,08±1,43	3,04
ЧССпано, уд/хв	-9,09±1,63	1,54
Загальна метаболічна ємність, у.о.	-17,63±1,5	4,52
Резервні можливості, бали	-35,91±1,59	1,94
Економічність системи енергозабезпечення, бали	-20,85±1,54	3,00
Рівень функціональної підготовленості, бали	-30,54±1,44	3,02

Примітка: ЗПП – завершення підготовчого періоду; ППП – початок підготовчого періоду.

Висновки. У цілому матеріали проведеного дослідження дозволили констатувати недостатню ефективність типової програми побудови тренувального процесу для спортсменів вищої кваліфікації, які спеціалізуються у веслуванні академічному, що відображалося у відсутності суттєвих позитивних змін показників їх функціональної підготовленості к завершенню підготовчого періоду річного макроциклу.

Перспективи подальших досліджень. У зв'язку з вищевикладеним перспективним є розробка та практичне впровадження в тренувальний процес веслувальників-академістів вищої кваліфікації нових програм побудови тренувального процесу з врахуванням, зокрема, сучасних досягнень ІТ-технологій для покращення їх функціональної підготовленості та досягнення високих спортивних результатів.

Література

1. Богуславська В.Ю. Статеві особливості розвитку функціональних резервів кардіореспіраторної системи веслувальників на етапі попередньої базової підготовки. Вісник Прикарпатського університету. Фізична культура. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2013. Випуск 18. С. 1-96.

2. Бондаренко І.Г., Бондаренко О. В. Практикум з веслування : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили. 2021. 136 с.

3. Бондаренко І., Кураса Г., Сергієнко Ю., Конопляник О., Головаченко І., Дзюбан, О. Сучасні тенденції розвитку веслування у світі. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. 2021. (20). С. 26–33.

4. Гуніна Л., Чередниченко О. Оцінювання поєднаного впливу позатренувальних засобів на показники спеціальної працездатності та параметри гомеостазу кваліфікованих веслувальників. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2012. № 2. С. 103 - 107.

5. Довгодько І., Дяченко А. Підвищення ефективності функціонального забезпечення спеціальної витривалості під час передстартової підготовки у веслуванні академічному. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2016. № 1. С. 67–71.

6. Довгодько І., Русанова О, Дяченко А. Аналіз впливу швидкої кінетики реакції кардіореспіраторної системи на ефективність функціонального забезпечення спеціальної роботоздатності веслувальників. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт. 2018. № 29. С. 157–164.

7. Дяченко А.Ю., Кун Сянлинь. Контроль і моделювання навантажень в умовах компенсованого стомлення в процесі спеціальної фізичної підготовки веслярів. Фізичне виховання: теорія і практика. Часопис кафедри теорії і методики фізичного виховання, адаптивної та масової фізичної культури. Полтава. 2018. № 4. С. 65–69.

8. Дьяченко А., Лысенко Е., Виноградов В. Функциональное обеспечение специальной выносливости в циклических видах спорта (на материале академической гребли). Наука в олимпийском спорте. 2014.№ 3. С. 38–44.

9. Клопов Р.В., Тищенко В.О., Меснянкін Д.Г. Спеціальна підготовка веслувальників високої кваліфікації в підготовчий період спортивного тренування. Фізичне виховання та спорт. 2021. (3). С. 67-73.

10. Сватьєв А.В., Міфтахутдінова Д.А., Симонік А.В. Експериментальна програма вдосконалення функціональної підготовленості веслувальниць високої кваліфікації. Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Фізичне виховання та спорт. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2020. №2. С. 153-158.

11. Шинкарук О., Коженкова А. Характеристика чинників, що впливають на ефективність змагальної діяльності у веслуванні академічному. Теорія та методика фізичного виховання. К.: Олімпійська література. 2015. № 1. С. 3-6.

12. Шинкарук О.А. Использование модельных характеристик в процессе отбора и ориентации подготовки спортсменов. Вісник Запорізького національного університету. 2012. № 2(8). С. 285-292.

References

1. Boguslavskaya V.Yu. (2013). Sexual features of the development of functional reserves of the cardiorespiratory system of rowers at the stage of preliminary basic training. Bulletin of the Carpathian University. Physical culture. Ivano-Frankivsk: Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. 2013. Issue 18. P. 1-96 [in Ukrainian].

2. Bondarenko, I.G., Bondarenko, O.V. (2021). Practicum on rowing: textbook. a manual. Nikolaev: Issue. Peter the Tomb. 136 c.

3. Bondarenko, I., Kuras, G., Sergienko, Yu., Konoplyanyk, O., Golovachenko, I., Dzuban, O. (2021). Modern trends of rowing development in the world. Bulletin of Kamianets-Podilskyi National University named after Ivan Ogienko. Physical education, sports and human health. (20). P. 26–33 [in Ukrainian].

4. Gunina, L., Cherednichenko, O. (2012). Assessment of the combined influence of extra -proenants on the indicators

of special performance and parameters of homeostasis of qualified rowers. Theory and methodology of physical education and sports. № 2. P. 103 – 107 [in Ukrainian].

5. Dovhodko, I., Dyachenko, A. (2016). Increasing the efficiency of functional support of special endurance during pre-start training in the academic rowing. Theory and methodology of physical education and sports. № 1. P. 67–71 [in Ukrainian].

6. Dovhodko, I., Rusanova, O, Dyachenko, A. (2018). Analysis of the impact of rapid kinetics of the cardiorespiratory system reaction on the effectiveness of the functional support of the special work capacity of rowers. Lesya Ukrainka Eastern European National University of Eastern European National University. Physical education and sports. № 29. P. 157–164 [in Ukrainian].

7. Dyachenko, A.Yu., Kun Xiangin. (2018). Control and modeling of loads in the conditions of compensated fatigue in the process of special physical training of rowers. Physical education: theory and practice. Journal of the Department of Theory and Methods of Physical Education, Adaptive and Mass Physical Culture. Poltava. № 4. P. 65-69 [in Ukrainian].

8. Dyachenko, A., Lysenko, E., Vinogradov, V. (2014). Functional Cleaning of Special Issue in Cyclical Sports (on the Material of Academic Grebly). Science in the Olimpiz Sports. № 3. P. 38–44 [in Ukrainian].

9. Klopov, R.V., Tishchenko, V.A., Mesnyankin, D.G. (2021). Special training of high-skilled rowers in the preparatory period of sports training. Physical education and sports. (3). P. 67-73 [in Ukrainian].

10. Svatev, A.V., Miftahutdinova, D.A., Simonik, A.V. (2020). Experimental program of improvement of functional preparedness of high-skilled rowers. Bulletin of Zaporizhzhya National University: Collection of Scientific Papers. Physical education and sports. Zaporizhzhia: Helvetika Publishing House. №2. P. 153-158 [in Ukrainian].

11. Shinkaruk, O.A., Kozenkova, A. (2015). Characteristics of factors that influence the effectiveness of competitive activity in the academic rowing. Theory and methodology of physical education. K.: Olympic Literature. 2015. № 1. P. 3-6 [in Ukrainian].

12. Shinkaruk, O.A. (2012). Presentation of model characteristics in the process of selection and oriental preparation of athletes. Bulletin of Zaporizhzhya National University. № 2 (8). P. 285-292 [in Ukrainian].

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.04(190).14

Кондратюк Я.О.
аспірант кафедри кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання та спорту,
Житомирський державний університет імені І.Франка, м.Житомир
https://orcid.org/0009-0003-3900-0796
Шаверський В.К.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання та спорту,
Житомирський державний університет імені І. Франка, м. Житомир
https://orcid.org/0000-0002-5054-0959

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ФУТБОЛУ В РОЗРІЗІ ПОТОЧНИХ ВИКЛИКІВ

У даній статті проведено дослідження стану та перспектив розвитку футболу в Україні в розрізі поточних викликів, пов'язаних з війною та економічною кризою. Високий рівень залученості до ігрових видів спорту з боку вболівальників, обумовлено значним рівнем соціалізації спортивних ігор, комерціалізацією змагань, а також внаслідок підвищення майстерності та видовищності ігрових прийомів у виконанні провідних спортсменів та команд. Досліджено та проаналізовано систему трансформації футболу в Україні за допомогою опитування українських футбольних фахівців. Визначено сильні та слабкі сторони, можливості та загрози ефективного функціонування футбольних клубів в Україні.

Ключові слова: *професійний футбол, менеджмент в спорті, війна, футбольна академія, стратегічне планування.*

Yaroslav Kondratiuk, Viktor Shaverskiy. Study on features and perspectives of the development of Ukrainian football during current challenges. The article presents an analysis of state of football in Ukraine during current challenges related to war and economic crisis. High level of supporters involvement to game sports due to a significant level of socialization of sports games, to commercialization of competitions, and as a result of improvement of qualification and spectacularity of playing actions by leading players and teams. System transformation of football in Ukraine is researched and analyzed, Ukrainian football professionals views are presented. Strengths and weaknesses, opportunities and threats of an efficient functioning of football clubs in Ukraine are determined.

Keywords: *professional football, sports management, war, football academy, strategical planning.*

Постановка проблеми. Внаслідок подій останніх років відбулась глобальна трансформація усіх сфер суспільного, політичного та економічного життя, включно зі спортом. Як результат цього процесу існує певна невизначеність у підходах до стратегічного планування, виховання професійних кадрів та соціокультурної ролі футболу.